

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
26/087	Kommunestyre	24.09.2026

Høring og offentlig ettersyn - Kommunedelplan for kulturmiljø i Ørland kommune

Kommunedirektørens innstilling

I medhold av plan- og bygningsloven §§ 11-14 vedtar Ørland kommune å legge forslag til Kommunedelplan for kulturmiljø 2026–2036 ut til offentlig ettersyn og sende planen på høring.

Kommunestyre 24.09.2026

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 31 stemmer (100%) - AP 8, FRP 2, H 5, INP 2, MDG 1, Rødt 1, SP 7, SV 1, UAVHENGIG 4

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 26/087 vedtak

I medhold av plan- og bygningsloven §§ 11-14 vedtar Ørland kommune å legge forslag til Kommunedelplan for kulturmiljø 2026–2036 ut til offentlig ettersyn og sende planen på høring.

Sakens bakgrunn og innhold

Ørland kommune har utarbeidet forslag til Kommunedelplan for kulturmiljø 2026–2036. Planen er kommunens første helhetlige kulturmiljøplan og er utarbeidet som oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel, hvor det er lagt til grunn at kommunen skal bruke og synliggjøre sin natur- og kulturarv samt styrke kunnskapen om kulturminner og kulturmiljø.

Kommunestyret vedtok oppstart av planarbeidet i sak 23/078 den 22.06.2023. Planprogrammet ble fastsatt av kommunestyret 19.12.2024. Planarbeidet har vært organisert med arbeidsgruppe, ressursgruppe, styringsgruppe og politisk referansegruppe, og det har vært gjennomført medvirkning gjennom blant annet innspillsportal, møter, befaringer og samarbeid med historielag, fylkeskommune og Sametinget. Kommunedirektørens ledergruppe er styringsgruppe og hadde

gjennomgang av planforslaget på sitt møte 10.08.26. Planutvalget er politisk referansegruppe og hadde gjennomgang av planforslaget på sitt møte 18.08.26.

Planen gjelder for perioden 2026–2036 og skal fungere som et kunnskapsgrunnlag og styringsverktøy ved kommunens planlegging og byggesaksbehandling. Den skal også utgjøre et viktig grunnlag for arbeidet med den nye kommuneplanens arealdel.

Hensikten med planen

Formålet med planen er å styrke kunnskapen om kommunens kulturmiljøer, bidra til en mer helhetlig og forutsigbar forvaltning samt peke ut hvilke kulturmiljøer som bør ivaretas for framtiden.

Kulturmiljøplanen har følgende mål og delmål:

Hovedmål:

- Kulturmiljøplanen skal fungere som et styringsdokument.
- Kulturminnevernet i Ørland kommune skal styrkes.
- Utvalgte kulturmiljøer skal sikres og bevares som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

Delmål:

- Sikre tydelige føringer for kulturminner og -miljøer.
- Øke kompetansen på kulturminner og -miljøer i kommunen, inkludert samiske kulturminner.
- Bidra til identitetsbygging og økt engasjement.

Planforslagets oppbygging

Kulturmiljøplanen er bygd opp i flere deler.

Første del introduserer planens mål og delmål, og beskriver planens oppbygging, avgrensning og organisering av planarbeidet.

Andre del redegjør for overordnede føringer på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Tredje del gir en generell beskrivelse av Ørland kommunes historiske utvikling basert på tre hovedpilarer:

- Makten i landskapet
- Kystkultur og spesialisering
- Små hus i rike jordbruksbygder

Fjerde del presenterer de utvalgte kulturmiljøene som inngår i planen. Denne delen inneholder også begrunnelser for hvorfor de aktuelle kulturmiljøene er vurdert som verneverdige.

Femte del er særlig rettet mot forvaltningen og inneholder bestemmelser og retningslinjer knyttet til hensynssoner og bestemmelsesområder i kommuneplanens arealdel.

For å sikre oppfølging av planens målsettinger er det utarbeidet en egen handlingsdel. Handlingsdelen skal fungere som et styringsverktøy for oppfølging av planens innhold og omfatter blant annet forslag til forvaltning, formidling og skjøtsel av kommunens kulturmiljøer.

Kulturmiljøene

Med begrepet *kulturmiljø* menes her flere kulturminner som sammen danner et miljø, eller et enkeltminne som i samspill med omgivelsene danner et miljø eller formidler en. I planarbeidet er det identifisert og beskrevet 38 kulturmiljøer fordelt på blant annet kulturlandskap, krigsminner, samferdselshistoriske kulturmiljøer og samiske kulturmiljøer.

Flere kulturmiljø foreslås sikret gjennom hensynssoner etter plan- og bygningsloven, mens enkelte områder foreslås sikret med bestemmelsesområder med juridisk bindende bestemmelser. Dette gjelder blant annet deler av Austråttlandskapet og bygningsmiljøet i Sjøgata på Uthaug.

Administrasjonens vurdering

Ørland kommune har betydelige kulturhistoriske verdier knyttet til kystkultur, jordbruk, handel, samferdsel, forsvarshistorie og eldre bosettingsmønstre. Flere av kulturmiljøene har regional eller nasjonal verdi, og kommunen har hittil manglet et samlet planverktøy som gir oversikt over disse verdiene og hvordan de skal forvaltes.

Administrasjonen vurderer at planforslaget gir et godt kunnskapsgrunnlag for framtidig planlegging og saksbehandling. Planen bidrar til å synliggjøre kulturmiljøenes betydning som ressurs for identitet, kunnskap, opplevelse og bærekraftig samfunnsutvikling. Samtidig gir den større forutsigbarhet for både grunneiere, tiltakshavere og kommunen.

Planforslaget er forankret i nasjonale mål for kulturmiljøpolitikken, regionale føringer og kommuneplanens samfunnsdel. Planen følger opp målsettingen om at kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging.

Forslagene til hensynssoner og bestemmelsesområder vil være et viktig grunnlag for videre arbeid med kommuneplanens arealdel. Høringsfasen vil gi berørte grunneiere, organisasjoner, myndigheter og øvrige innbyggere anledning til å komme med innspill til både utvalg av kulturmiljøer, avgrensninger og foreslåtte bestemmelser.

Administrasjonen vurderer at planforslaget er tilstrekkelig utredet til å legges ut til offentlig ettersyn og høring.

Konklusjon

Administrasjonen vurderer at forslag til kommunedelplan for kulturmiljø gir et godt kunnskapsgrunnlag for framtidig forvaltning av kommunens kulturhistoriske verdier. Planen vil bidra til økt forutsigbarhet i planlegging og byggesaksbehandling, samtidig som den synliggjør kulturmiljøenes betydning som ressurs for identitet, samfunnsutvikling og verdiskaping.

Administrasjonen anbefaler derfor at forslag til kommunedelplan for kulturmiljø 2026–2036 legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring i henhold til plan- og bygningsloven § 11-14.

Vedlegg

Kommunedelplan for kulturmiljø i Ørland kommune - Planforslag

Vedlegg - Handlingsdel til kommunedelplan for kulturmiljø - Forslag